

Trao đổi KHKT - Hoạt động ngành

KẾT QUẢ 20 NĂM HOẠT ĐỘNG CỦA CHƯƠNG TRÌNH HỢP TÁC GIỮA CEVEO VÀ NGÀNH THÚ Y VIỆT NAM (1997-2017)

Trần Đình Từ¹, Phan Xuân Thảo²

Giữa năm 1996, tại Hội chợ International Agro-Viet tổ chức ở Tp Hồ Chí Minh, Chủ tịch Tổ chức Hợp tác và Trao đổi Thú y Đông-Tây (CEVEO, France) -Dr Bernard Lobietti đã trao đổi với Chủ tịch Hội Thú y VN - GS. Đào Trọng Đạt về một chương trình hợp tác nhằm phát triển hoạt động hành nghề thú y tư nhân tại VN. Sau khi báo cáo và được sự chấp thuận của lãnh đạo Bộ Nông nghiệp & PTNT Việt Nam, GS. Đào Trọng Đạt đã mời Dr B. Lobietti tới Hà Nội ký kết chương trình này với sự tham gia của Cục trưởng Cục Thú y VN - PGS. Lê Minh Chí vào năm 1997. Kinh phí hoạt động của chương trình được tài trợ một phần từ chính quyền vùng Rhône-Alpe, Cộng hòa Pháp, sự đóng góp của CEVEO và các đối tác Việt Nam tham gia chương trình. Chương trình ban đầu kéo dài trong 3 năm và sau đó được tái ký kết nhiều lần, kéo dài liên tục cho tới ngày nay.

Đơn vị tham gia vào hoạt động của dự án này trong giai đoạn đầu ở phía Bắc là Chi cục Thú y Thành phố Hà Nội, Hà Tây và Vĩnh Phúc, còn ở phía Nam là Chi cục Thú y tỉnh Đồng Nai (2000 - 2008) và giai đoạn tiếp theo là Chi cục Thú y và Hội Thú y Tp. HCM (2009- đến nay).

1. Kết quả hoạt động của Chương trình Hợp tác giai đoạn 1997-2008

Trong 10 năm đầu tiên của chương trình hợp tác (1997-2008), ở phía Bắc, Chủ tịch Hội Thú y VN chỉ đạo trực tiếp với sự cộng tác của ông Dương Công Thuận, P.TTK Hội Thú y và ở phía Nam là ông Trần Đình Từ, P.TTK chịu trách nhiệm chính.

Trong những năm hoạt động ban đầu của chương trình (1998-2000), mỗi năm CEVEO cử 2-3 chuyên gia từ các trường Đại học Thú y Lyon, Alfort và Nante sang VN tổ chức hội thảo chủ yếu về những bệnh truyền nhiễm quan trọng như các biện pháp phòng trừ dịch bệnh cho trâu bò, heo và gia cầm cho các BSTY và những chủ trang trại chăn nuôi tại Phúc Yên (Vĩnh Phúc), Hà Nội và Hà Tây ở phía Bắc và các tỉnh Đồng Nai, TpHCM, Long An ở phía Nam. Tập huấn thường được mở trực tiếp tại các cơ sở chăn nuôi của địa phương. Tại Vĩnh Phúc, tập huấn được tập trung vào các bệnh của bò sữa như vấn đề dinh dưỡng cho bò sữa, kỹ thuật vắt sữa và vệ sinh phòng bệnh viêm vú, các vấn đề sinh sản, kỹ thuật phòng và chữa bệnh sinh sản ở bò sữa,...

Từ năm 2001-2004, bên cạnh việc tổ chức các lớp tập huấn hàng năm tại Đồng Nai và Tp HCM như trước đây, một hoạt động quan trọng của dự án hợp tác này là tập trung xây dựng Trạm Thú y kiểu mẫu tại huyện Long Thành, tỉnh Đồng Nai. Tỉnh Đồng Nai đã cấp 1.000 m² đất và kinh phí hơn 1 tỷ VND để xây dựng cơ sở hạ tầng của Trạm và phía CEVEO đã trang bị một số thiết bị cơ bản sử dụng trong chẩn đoán và điều trị bệnh cho bò sữa và thú nhỏ với giá trị khoảng 50.000 €. Phía CEVEO cũng đã tiếp nhận 2 BSTY của Trạm sang thực tập nghề nghiệp ngắn hạn tại các Bệnh viện Thú y ở Lyon. Năm 2003, Trạm được trang bị và biên chế nhân sự đầy đủ, trong đó có 3 BSTY chuyên trách và đã đi vào hoạt động trên thực tế.

Năm 1997, GS. Đào Trọng Đạt, Chủ tịch Hội Thú y VN đã được mời tham dự Lễ kỷ niệm 5 năm thành lập CEVEO ở Lyon, Pháp. Năm 2002, GS. Đào Trọng Đạt và PGS. Trần Đình Từ, P.TTK lại được mời sang tham dự Đại hội thường niên và Lễ kỷ niệm 10 năm thành lập của tổ chức CEVEO cũng tại Lyon. Cùng tham dự đại hội này còn có hai thực tập sinh khoa học của Viện Thú y tại CH Pháp lúc đó là TS. Tô Long Thành và TS. Vương Thị Lan Phương. Đại hội được tổ chức long trọng tại hội trường tòa Thị chính vùng Rhône-Alpe với sự tham gia của nhiều đoàn khách

¹ Hội Thú y Việt Nam

² Chi cục Thú y Tp. Hồ Chí Minh

quốc tế, trường Đại học Thú y Lyon và các công ty thuốc thú y, chăn nuôi lớn ở phía Nam nước Pháp như Merial, Virbac, Royal Canin... Qua đại hội này, các đại biểu VN thấy rõ tổ chức CEVEO tuy không lớn, nhưng có vai trò quan trọng trong hoạt động nghề nghiệp và có ảnh hưởng kinh tế-xã hội nhất định trong ngành nông nghiệp ở vùng Rhône-Alpe của CH Pháp.

Từ 2005-2008, mỗi năm chương trình hợp tác tiếp tục tổ chức 2-3 lớp bồi dưỡng chuyên đề về chăn nuôi bò sữa và các kỹ thuật chẩn đoán, điều trị bệnh cho thú nhỏ ở Đồng Nai và Tp HCM để đáp ứng nhu cầu thực tế trong khu vực đối với sự phát triển nhanh chóng của hai nhóm động vật nuôi này. Các lớp tập huấn ngày càng thu hút nhiều cán bộ thú y địa phương ở khu vực Miền Đông Nam Bộ tham gia. Trong thời gian này, CEVEO đã mở rộng thêm chương trình hợp tác với Đại học Nông Lâm thành phố Hồ Chí Minh, tham gia vào các chương trình đào tạo cao học Pháp-Việt trong lĩnh vực chăn nuôi-thú y và an toàn thực phẩm của trường. Sau năm 2008, để duy trì hoạt động của chương trình hợp tác này, Hội Thú y VN đã bàn giao cho Chi cục Thú y Tp HCM-đơn vị đang có nhu cầu cấp thiết bồi dưỡng, nâng cao năng lực cho BSTY trong lĩnh vực khám chữa bệnh cho bò sữa và thú nhỏ, đồng thời cũng có đủ năng lực tổ chức các hoạt động hợp tác quốc tế.

2. Kết quả hoạt động của Chương trình Hợp tác giai đoạn 2009-2017

Trong giai đoạn 2009-2017, Chi cục Thú y Tp HCM đã tiếp nối Hội Thú y VN, cùng với Hội Thú y Tp HCM (từ năm 2014) phối hợp với CEVEO tổ chức được nhiều hoạt động bồi dưỡng nghiệp vụ chuyên môn rất có hiệu quả, góp phần giải quyết những vấn đề cấp thiết nổi lên trong hoạt động thú y ở thành phố như sau:

1. *Chẩn đoán và điều trị bệnh cho bò sữa*: Đã tổ chức được 7 lớp huấn luyện chuyên đề tại Tp HCM và 2 lớp tại tỉnh Bình Dương về các nội dung: các kỹ thuật khám thai bằng tay và siêu âm, kỹ thuật kích hoạt động dục, chữa trị chậm sinh, vệ sinh khai thác sữa, chẩn đoán và điều trị viêm vú, dinh dưỡng và lập khẩu phần ăn cho bò sữa cho 165 BSTY, chủ cơ sở chăn nuôi và CBTY cơ sở. Nhiều người tham gia các lớp huấn luyện này đã thực hành thành thạo các kỹ thuật đã được bồi dưỡng. Dựa vào các tài liệu huấn luyện do CEVEO chuyển giao, Chi cục Thú y đã tổ chức nhân rộng 166 buổi tập huấn cho

6687 hộ chăn nuôi bò sữa ở các huyện Củ Chi, Bình Chánh, Hóc Môn và quận 12 của Tp HCM.

2. *Chẩn đoán và điều trị bệnh cho thú cảnh*: Đã tổ chức được 11 lớp huấn luyện, đào tạo về các kỹ thuật chẩn đoán và điều trị bệnh trên thú cảnh cho 245 BSTY tại Tp HCM, Bà Rịa-Vũng Tàu, Đồng Nai, Bình Dương, Tiền Giang, Đồng Tháp, Trà Vinh, Hậu Giang, Khánh Hòa và Hà Nội. Mỗi đợt huấn luyện đều có chủ đề cụ thể như trình tự và thao tác chẩn đoán lâm sàng, phương pháp kê đơn và các kỹ thuật vô thuốc; kỹ thuật chẩn đoán hình ảnh (siêu âm và X-quang); kỹ thuật nội soi; xét nghiệm máu và đánh giá kết quả; phẫu thuật và chữa trị vết thương... Các lớp huấn luyện của các chuyên gia CEVEO đã thu hút được sự tham gia của đông đảo BSTY hành nghề tư nhân trong khu vực và thực sự đã góp phần nâng cao khả năng chẩn đoán và điều trị nhiều bệnh khác nhau trên thú cảnh ở Tp HCM và các tỉnh lân cận.

3. *Quản lý vệ sinh an toàn thực phẩm*: Trong giai đoạn này, một số chuyên gia CEVEO đã thăm và góp ý những vấn đề cần phải điều chỉnh trong quy trình giết mổ nhằm nâng cao mức độ an toàn thực phẩm cho người tiêu dùng ở thành phố Hồ Chí Minh. Chi cục Thú y đã tổ chức 1 lớp tập huấn do các chuyên gia CEVEO hướng dẫn cho 192 cán bộ thú y, 61 cán bộ quản lý của 24 cơ sở giết mổ và 3 cửa hàng thực phẩm về vấn đề đảm bảo vệ sinh thú y tại cơ sở giết mổ, quy trình giết mổ và xử lý quây thịt, ứng dụng các xét nghiệm đánh giá chất lượng thịt và nhất là các biện pháp truy xuất nguồn gốc thịt gia súc, gia cầm. Dựa vào tài liệu chuyển giao của chuyên gia CEVEO, Chi cục Thú y thành phố cũng đã tổ chức nhân rộng các lớp tập huấn về các biện pháp đảm bảo an toàn thực phẩm cho nhiều cán bộ thú y cơ sở, chủ các cơ sở và công nhân giết mổ gia súc, gia cầm tại thành phố.

4. *Trao đổi, học tập kinh nghiệm hoạt động thú y Pháp-Việt*: Trong giai đoạn 2009-2017, 5 cán bộ của Chi cục Thú y Tp HCM đã được cử sang Lyon tham dự các khóa huấn luyện chuyên môn, học tập kinh nghiệm quản lý trang trại chăn nuôi bò sữa và dự Lễ kỷ niệm 20 năm thành lập tổ chức CEVEO (2012). Trong đó, một cán bộ kỹ thuật được tham gia chương trình đào tạo về các kỹ thuật xét nghiệm đánh giá vệ sinh và chất lượng sữa tươi. Qua các đợt tham quan học tập, những cán bộ thú y này đã nâng cao hiểu biết tổng quát về các phương pháp quản lý trang trại, chăm sóc và phòng ngừa dịch bệnh cho bò sữa và học tập kinh nghiệm quản lý phòng mạch thú

y tư nhân, quản lý thuốc và dụng cụ, thiết bị sử dụng trong thú y và một số kỹ thuật áp dụng trong chẩn đoán và điều trị bệnh cho thú nhò.

Đồng thời, Chi cục Thú y đã kết hợp với khoa CNTY, Trường Đại học Nông Lâm Tp HCM tạo điều kiện cho 5 BSTY trẻ của Pháp sang Việt Nam thực tập nghề nghiệp tại Trạm Chẩn đoán Xét nghiệm-Điều trị của Chi cục và Bệnh viện Thú y của Trường Đại học Nông Lâm Tp HCM.

5. Chương trình hợp tác giai đoạn 2018-2020:
Bên cạnh Lễ kỷ niệm 20 năm hợp tác giữa tổ chức CEVEO và Hội Thú y VN tổ chức tại thành phố Hồ Chí Minh vào ngày 24/10/2017, hai lớp huấn luyện về chẩn đoán và điều trị bệnh sỏi niệu trên chó mèo và bệnh sinh sản ở bò sữa sẽ được triển khai trong quý III/2017 tại Chi cục Thú y thành phố.

Tổ chức CEVEO đề nghị tiếp tục xây dựng chương trình hợp tác giai đoạn 2018-2020 với hai chủ đề chính là tiếp tục huấn luyện nâng cao tay nghề BSTY trong chẩn đoán điều trị bệnh chó mèo và hướng dẫn áp dụng hệ thống quản lý chất lượng an toàn thực phẩm (HACCP) tại các cơ sở giết mổ tập trung.

3. Đánh giá về hiệu quả hoạt động của Chương trình Hợp tác CEVEO-VN

Chương trình hợp tác với CEVEO trong những năm đầu hoạt động rất khó khăn do hạn chế về ngôn ngữ giao tiếp (ít cán bộ biết tiếng Pháp) cũng như chủ trương phát triển hành nghề thú y tư nhân của chương trình này chưa thích hợp với hoàn cảnh VN khi đó. Nhờ những nỗ lực của Hội Thú y Việt Nam, Chi cục Thú y Tp HCM và các đơn vị tham gia, chương trình đã hài hòa các nội dung đào tạo, từ các biện pháp phòng chống những bệnh truyền nhiễm quan trọng xảy ra ở nhóm động vật kinh tế đến các kỹ thuật chẩn đoán và điều trị bệnh thường xảy ra ở bò sữa và thú cảnh, cũng như kết hợp được các yếu tố công-tư trong hoạt động thú y ở VN nên hoạt động của chương trình đã dần dần đi vào nề nếp và ngày càng gặt hái được nhiều kết quả cụ thể. Bên cạnh đó, sự nhiệt tình và tận tâm với nghề nghiệp, đặc biệt là sự kết hợp nhuần nhuyễn giữa lý thuyết và thực hành của các chuyên gia CEVEO trong từng chủ đề huấn luyện đã ngày càng hấp dẫn sự tự nguyện tham gia của các BSTY ở phía Nam. Sự thành công này còn có sự đóng góp rất quan

trọng của nhiều cán bộ KHKT Thú y VN tham gia phiên dịch cho các lớp học, trong đó phải kể tới PGS Tô Long Thành (Cục Thú y), PGS Nguyễn Văn Khanh, PGS Nguyễn Ngọc Hải và một số cán bộ giảng dạy khác của Khoa CNTY, Trường Đại học Nông Lâm Tp HCM cũng như nhiều BSTY công tác tại Chi cục Thú y Tp HCM và một số cán bộ giảng dạy Khoa Thú y Đại học Nông nghiệp Hà Nội (nay là Học viện Nông nghiệp Việt Nam).

Ngoài huấn luyện, Tổ chức CEVEO còn ủng hộ một số thiết bị máy móc hiện đại phục vụ công tác chẩn đoán và điều trị bệnh bò sữa và thú cảnh cho Trung tâm Chẩn đoán Thú y kiểu mẫu Long Thành, Đồng Nai và một số Trạm Thú y quận, huyện ở thành phố Hồ Chí Minh.

Nhờ tham gia những lớp huấn luyện của các chuyên gia CEVEO, nhiều cán bộ thú y đã nâng cao được trình độ và kỹ năng khám, chữa bệnh cho bò sữa, đặc biệt thành thạo các kỹ thuật khám thai bằng tay và siêu âm xác định đậu thai sớm (45-60 ngày tuổi) cũng như biết cách thực hiện các biện pháp phòng và điều trị các bệnh sản khoa, viêm vú cho bò sữa tại các nông trại. Trong lĩnh vực thú cảnh cũng xuất hiện những “chuyên gia” chuyên ngành chẩn đoán hình ảnh (siêu âm, X-quang kỹ thuật số) và những “BSTY ngoại khoa” đã thực hiện thành công nhiều ca phẫu thuật phức tạp trong điều trị sỏi niệu, nội soi, gãy xương và chấn thương phần mềm... Ngoài ra, trình độ tiếng Pháp của một số BSTY công tác tại Chi cục Thú y cũng được nâng cao hơn trước rất nhiều thông qua làm việc nhiều lần với các chuyên gia Pháp.

Sự đóng góp của các chuyên gia CEVEO đối với quá trình phát triển thú y chuyên ngành bò sữa và thú nhò thông qua các lớp huấn luyện, đào tạo và chuyển giao kỹ thuật khám và chữa bệnh cụ thể đã được cộng đồng thú y ở khu vực Tp HCM thừa nhận và đánh giá cao. Nhân dịp Lễ kỷ niệm 20 năm thực hiện chương trình hợp tác giữa Tổ chức CEVEO và Thú y VN, Chủ tịch Hội Thú y VN đã trao tặng Bằng khen và Kỷ niệm chương Thú y VN cho 12 chuyên gia CEVEO, trong đó có ông Bernard Lobietti, Chủ tịch và ông Marc Helfre, Tổng Thư ký CEVEO về những thành tích đã đóng góp cho sự phát triển ngành Thú y Việt Nam trong 20 năm qua ./.